

Vänner, i dag sitter vi som vanligt numera, var och en i sitt eget bo. Vi kan ses och höras men inte träffas i verkligheten. Vi kan liksom inte dansa tango. Vi kan inte ens säkert planera för den där resan, vi brukar eller vill göra under sommarn.

Men i dag ska vi trots det göra en resa. Vi ska göra en gruppresa i tanken och fantasin. Det blir ibland de bästa resorna. Att få drömma sig bort och dit. ”Jag ville jag vore i India land och India land vore sig självt” sa Fröding. Jag längtar till Italien... Se Sundbyberg och sedan dö, möt våren i Södertälje.

Ja det finns många ord och sånger om resor. Bara ibland är verkligheten bättre än orden. Men jag vet att jag i mina ord inte kan göra målet rättvisa. Det är inte på spåret, vi vet var vi ska resa, det är till Läckö.

Alla resor är värda att göra. För när man reser lär man alltid något. Men vissa resor är bättre och viktigare än andra. Detta ska bli en sådan resa.

Vi ska resa med ett av Rotarys begrepp som vägvisare, är det sant?

Jag ska vara er reseguide. Vi ska resa till Läckö Vad är det? En plats, ett slott. Ja det är sant. Det tar ungefär 90 minuter att fara dit från Uddevalla. Innan ni reser har ni hört och läst på lackoslott.se.

Då vet ni priser och tider. Om ni har med barnbarn, har ni kanske bokat en av de särskilda barnaktiviteterna. Dom är bra.

Men när ni är framme kommer ni att möta mer än ett slott och en plats. Efter en omröstning där allmänheten kunde delta, utsåg organisationen Västarvet hösten 2019, Västra Götalands sju underverk. Ett av underverken var Läckö slott.

Jag tycker det var snyggt av Västarvet att redovisa utan rangordning. Som tidigare landshövding i Västra Götalands län, känner jag alla underverken och jag förstår röstarnas och Västarvets bedömning.

Jag ser jag dock Läckö slott som det första bland jämlikar. Det kan kanske förklaras av att jag är utsedd av regionen och Lidköpings kommun att vara ordförande för styrelsen för stiftelsen Läckö slott. Stiftelsen står för verksamheten. Själva slottet ägs och förvaltas av Statens fastighetsverk.

Att ta vägen till Läckö kan beskrivas i tre v, viktigt, värdefullt och vackert. Det är viktigt för i denna trakt är Sveriges historia så samlad. Den som känner sitt lands historia kan bättre bidra till att forma dess framtid.

I denna bygd finns Husaby kyrka, Brigdas källa där Skötkonung döptes, Lidköping, Kinnekulle, Munkängarna och strax därbortom Varnhems kyrka och Katas gård. Det var i denna trakt som Sverige formades. Ni har kanske läst böckerna om Arn. Här finns Sveriges äldsta skrivna bok och lag, Västgötagen.

Detta var inte en avkrok. Vid den tiden bodde kungen i Lödöse. Göta älv var motorvägen, men motet, vattenfallen vid Stora Edet- nu Trollhättan, var ett hinder.

Då var det för många lättare att ta vägen över Lidan, över Skaraslätten, fram till Kållandsö, Vänern, Värmlandsnäs och vidare via Värmlands älvar till Nidaros kyrka, i det vi i dag kallar Norge.

Det var därför biskopen byggde sin borg på Kållandsö. Det vi i dag kallar Läckö. Sen kom Gustav Wasa. han krossade katolska kyrkan makt. Biskopens borg blev kungamaktens.

Läckö byggdes inte av en man. Det finns dock en person, det är svårt att gå runt för den som vill förstå Läckös historia och Läckö av i dag.

Det var Magnus Gabriel De la Gardie. Namnet Magnus betyder stor på latin. Det är ett namn som passar väl, när det gäller hans gärning. Han drev slottet från 1652 till 1681, det vill säga 29 år. Det var året då Karl den XI genomdrev sin reduktion och drog in många slott till kronan däribland Läckö slott.

Det var ett hårt slag för Magnus Gabriel och han sörjde djupt. Jag tror att han, om han hade fått se slottet i dag och dess verksamhet, skulle ha varit mindre sorgsen. Det är få 1600-tals slott i Sverige, ja i Europa, som bevarats så väl, både vad gäller det yttre och inre, men än mer till sitt innehåll.

Läckö är inte bara ett av Västra Götalands sju underverk utan kan också värderas som ett av landets främsta besöksmål. Ett framtidsarbete pågår också för att utröna om Läckö slott kan bli en av de platser som av FN-organet UNESCO förklaras som världsarv.

Andra världsarv i Sverige är hällristningarna i Tanum, Karlskrona marinbas, Falu koppargruva och Hälsinglands storgårdar.

Men åter till Magnus. Namnet De la Gardie kan från franska närmast översättas till "familjen från trädgården". I svensk tjänst gick släkten över från jordbruk och handel till militär verksamhet.

Magnus Gabriel De la Gardie blev Drottning Kristinas gunstling. Många menar att drottningen verkligen var förälskad i sin Magnus. En kärlek som för Magnus tycktes ha varit något besvärande när han gift sig med sin älskade maka, Maria Eufrosyne av Pfalz.

Det var säkert inte svårt för drottning Kristina att bli förtjust i Magnus Gabriel De la Gardie. Magnus Gabriel beskrevs av sin samtid som Europas vackraste man.

Han var bildad, en vän av de sköna konsterna. Samtidigt var Magnus Gabriel känd för sina storslagna gästabud. Han måste därmed anses vara ett mycket gott sällskap för en leklysten ung drottning. Men som en del kvinnor tröttnade hon och han förvisades från hovet.

Magnus Gabriel kom dock åter på topp efter det att Kristina abdikerat. Detta skedde inte minst genom att hans hustru var syster med den nye kungen Karl X. Magnus Gabriel blev i praktiken statsminister i den förmyndarregering som tillträdde efter Karl X:s död 1660.

Ett gästabud hos greven brukade omfatta ett 80-tal rätter. Rätter som bars fram i flera serveringar. Detta sköljdes ner med kopiösa mängder vin och öl. Detta kostade naturligtvis mängder med pengar. Mätt med vår krona kunde en bankett kosta flera miljoner kronor. Våra dagars Nobelfester är ett ringa återsken av det överdåd som förekom på Läckö.

När Karl XI genomförde sin reduktion miste Magnus Gabriel de flesta av sina gods, även Läckö. Han hade dock redan skapat sig ett ståtligt gravkor i Varnhems klosterkyrka. Sin tro uttryckte han väl i psalmen 621 och tredje versens ord, "Jag kommer av ett brusande hav, på rätta glädjestranden, Min kropp lägges ned i grav, men Gud upptager andan".

Den som hör psalmen känner kanske igen textraderna. Jag tror att Evert Taube lånat dem, till titeln för sin självbiografi, ”Jag kommer av ett brusande hav”.

De La Gardie förberedde sig så väl att hans hustru, när hon mötte honom i trädgården på slottet Wenngarn, citerade hans ord, ”Men min fru kan ni inte välja en annan tid för att promenera, så att ni inte drar mina tankar bort från döden”.

I och med att staten återigen konfiskerat Läckö, började en tid av nedgång för Läckö. Det finns dock ljus i detta mörker. Torsten Rudenschöld startade på 1840 talet en av Sveriges första folkskolor på Läckö. En minnessten står också idag vid uppfarten till slottet.

Under sent 1800-tal blev slottet ett utflyktsmål för bättre bemedlade personer till en i deras tycke romantisk ruin, ruinromantik. Slottet föll i en slags Törnrosasömn.

Men steg för steg började slottet att vakna. 1999 fick vi stiftelsen Läckö Slott. Sedan dess är vi gjort mycket. Låt mig berätta. Allt jag berättar hinner ni inte på en dag. Men ta gärna två, och bo över på vårt hotell.

Ni parkerar bilen, betalar biljett och går upp mot slottet. Är ni redan kaffesugna, går ni in i gula huset till höger och tar en kopp kaffe och en Lidköpings kringla. De är syndigt goda och långt bättre än dom i Södertälje.

Sen går ni upp till slottets inre borggård. Ta till vänster, betala biljett och gå på guidad tur. Ni kommer att bli glada och häpna över det ni kommer att se och höra. Mycket är original, men många av slottets 248 rum har dessutom möblerats med tidstypiska möbler, textilier och föremål från Nationalmuseum och donationer. Se målningarna i tak och på väggar, minns att de flesta är mer än 400 år.

Sedan får ni svårt att välja. Men jag väljer åt er, besök årets utsällningar, först Nationalmuseumns utställning på temat naturnära. Ta sedan del av konstutställningen, konstnärer kring Kinnekulle.

Det som sedan följer finns kvar till nästa dag eller år. På Läckö finns permanenta utställningar som visar hushållet i ett slott på 1600-talet. Det är bruksföremål av historiskt ovärderligt intresse. Där finns en skattkammare med ovärderligt värde av silver, pokaler, fat, tallrikar och många sköna ting.

På borggården kan man dessutom gå in i en vapenkammare, med en unik samling praktvapen från 1600-talet och titta in en vinkällare. På borggården finns dessutom butiken och ett utställningsrum med pjäser från Rörstrand.

På vägen ut måste ni besöka kyrkan, den så fin. Än mer levande och vacker är slottsträdgården. En trädgård där slottets trädgårdsmästare, Simon Irvine, verkligen visar vad en mästare kan göra med en trädgård. En slottsträdgård som inte bara är enastående vacker utan också fungerar som grönt skafferi för värdshuset Hvita Hjorten.

Det är dit ni ska gå efter slottet. Det kök som det värdshuset bjuder är svårt att beskriva i ord. Det är en något som måste upplevas med alla sinnen. White guide, Sveriges ledande restauranguide prisar också värdshuset i varje upplaga. Mycket av det som bjuds är grönt men där finns också Vänerns fisk samt kött, fläsk och får, från gröna ängar.

Hvita Hjorten finns i Victoriahuset. Det bär kronprinsessans namn då det byggdes till hennes ära inför kronprinsessans 30-års dag. Kronprinsessan är ju utan även hertiginna av Västergötland.

Huset är enastående vackert och ger en bild både av Vänerns vassruggar och strändernas grenverk. Vid ingången finns en fin skulptur av Pål Svensson, som visar Vänerns vida vatten.

I Victoriahuset, rymms även Naturum Vänerskärsgården med utmärkta utställningar. De visar barn och vuxna, de ekologiska sambanden i det biosfärområde som breder ut sig mellan Vänerns vatten och Kinnekulles höjder.

I Victoriahuset finns också ett hotell, med 15 rum. Rum som speglar naturen. Det är inte konstigt att internetguiden Tripadviser utsett hotellet till ett av Sveriges bästa. Vi har fler nöjda gäster än Grand hotell i Stockholm. Boka helst Vitoria rummet.

Vid hotellet finns dessutom bryggor och bad. Det är fullt möjligt att från dessa bryggor fiska och fånga en gös.

Men det finns mer än hotell. Här finns en utmärkt camping, bra båthamn och fina vandringsleder.

Lägg till en ständigt omväxlande programkalender. På Läckö bjuds varje år enastående operauppsättningar. Det är föreställningar som hyllas av alla, från publik till recensenter. Coronan har ställt in det för i år, men nästa år kommer vi igen.

Och så allt det andra. Barnens Läckö erbjuder varje dag pjäser och äventyr för alla åldrar.

Här finns allt från visfestival med nationella artister, till mängder med intima program kring årstidernas växlingar och högtider. Hit kommer gäster för kanotträffar och veteranbilsmöten.

Nya planer smids ständigt. Renovering av fasader och salar, brandskydd och belysning, utbyggnad av hotellet, bättre båthamn och gästtoaletter, ny trädgård. Inget är för smått eller stort.

Det vore lätt att skapa mycket och glömma ekonomin. Det gäller inte på Läckö. Stiftelsen har lyckats trola fram nya verksamheter och satsningar, men han har aldrig försökt växla en hundralapp i tre femtiolappar.

I det skiljer vi oss totalt från Magnus Gabriel. Vi är mer som Göran Persson. Den som är satt i skuld är inte fri. Stiftelsen har därför en stabil ekonomi.

På De la Gardies tid arbetade ca 150–200 människor på slottet. Idag har vi ett 30 tals årsarbetare. Men med alla aktiviteter är det ungefär lika många nu som arbetar någon tid på slottet.

Läckö av i dag, kan beskrivas som ett Kinderägg. Det är inte bara ett skal, ett guldägg, det är så mycket mer. Det är som ett Kinderägg, tre saker, viktigt, vackert och värdefullt.

Ni som bara haft möjlighet att lyssna, ni måste se och uppleva. Och ni som har redan varit på Läckö, ni har ännu mer att upptäcka. För Läckö slott är varje år något nytt och fortfarande lika skönt. För att travestera Lidköpings store son, Gunnar Wennberg: Där är gudagott att vara.

Vänner, välkomna till Läckö och allt vad stiftelsen har att erbjuda. Det tar bara 90 minuter en väg. Ta er tid, stanna en natt på hotellet. Då kanske ni hinner med allt.

